

Panonski mornar - priča o Milanu

Konjoviću

KULTURA

Autor: Milena Marjanović

21. Maj. 2020 14:37

Milan Konjović, Zora 1943, Foto: Galerija Milan Konjović, Sombor/Promo
Retrospektiva izložba Milana Konjovića u Velikoj galeriji Doma Vojske Srbije.

Zaključak koji je za obiman i raznovrstan opus Milana Konjovića (1898 – 1993) izveo prof. Lazar Trifunović ogleda se i na ovoj retrospektivi: Bio je i ostao umereni modernista. Modernista koji je sve što je video u svetu probao sledeći samu ljubav prema činu slikanja neodvojivog od boje. Svako definitivno priklanjanje kubizmu, fovizmu, ekspresionizmu... pretilo je da ga odvoji od uživanja u tom činu, da ga uvede u racionalne

istraživačke tokove evropske moderne, što bi značilo da ga udalji od same radosti života. Štagod da je slikao, Konjović se tome predavao.

Milan Konjović, Kasis, ulje, 1929, Foto: Galerija Milan Konjović, Sombor/Promo

Milan Konjović je svom rodnom Somboru darovao svoje slike koje su smeštene u galeriji koja nosi njegovo ime. Zbirka se svake godine uvećava novim poklonjenim delima i sada broji 1084 dela: pastela, akvarela, tempera, crteža, tapiserija, scenografija, skica za kostime, vitraž, mozaika, grafika.

Milan Konjović, Kuće u Cavtatu, ulje, 1936, Foto: Galerija Milan Konjović, Sombor/Promo

Galerija redovno priređuje tematske izložbe umetnikovih radova, a ovu u Beogradu osmislio je kustos Galerije Nebojša Vasić, obuhvativši sve slikareve faze - akademsku, plavu, crvenu sivu, kolorističku, asocijativnu, vizantijsku, belu (36 slika), uz kuriozitet portret Tita, kao i 20 pastela, gotovo bi se moglo reći ekskluzivno izloženih, jer su retko pokazivani.

Milan Konjović, Na terasi, pastel, 1943., Foto: Galerija Milan Konjović, Sombor/Promo

Naime, kao rezervni oficir Vojske Kraljevine Jugoslavije Konjović je zarobljen i deportovan u Osnabruk, u severozapadnoj Nemačkoj. Po povratku iz logora, 1943, morao je sa porodicom da napusti Sombor i smesti se na jedno seosko imanje. Na salašu je vodio svojevrsni likovni dnevnik beležeći pastelnim bojama (koje je sam pravio) prizore iz ratne svakodnevice. Dokumentarni dodatak izložbi čine panoji s fotografijama i tekstovima o njegovom životu i radu. Jedna od fotografija je i čuvena, iz 1966, Konjovića na biciklu, kojim se najradije vozio do kanala, iako je posedovao „Citroen“.

Pogled na izloženu fotografiju Milana Konjovića na biciklu, iz 1966, Foto: Dom vojske Srbije/Promo

Na ovoj izložbi vidi se kakav je zaista bio Milan Konjović, zapravo koliko je njegovo delo dosledno njegovom životu. Žestoko je branio autentičnost slike i dignitet slikarstva. U posleratno vreme tzv. otkupa, slika klanje svinja, slave, birtije. Zameraju mu se teme, ali ne samo teme. Kritikuje se njegova ekspresionistička iskrivljena figura čoveka: nov čovek mora da puca od zdravlja a ne da se beči! I mora da radi s udarničkim ponosom. Siguran u sebe, dočekuje svoj trenutak: godine 1951. njegovu retrospektivnu izložbu Ljudi, u Paviljonu na Kalemeganu, širokogrudo pozdravlja mlada beogradska kritika. („Spoljna stvarnost za njega je unutarnji doživljaj.“ Prema: Miodrag B. Protić, Izložba Milana Konjovića „Ljudi“, NIN, Beograd, 25. III 1951.).

Milan Konjović, Veročka, pastel, 1943, Foto: Galerija Milan Konjović, Sombor/Promo

Nadahnut ulicama »koje se grle« (njegovim rečima), fizionomijama meštana, kafanama, fjakerima, baroknim trgovima oivičenim arkadama i krošnjama, po povratku s školovanja u Pragu (kod Vlaha Bukovca), pa u Beču, studijskim putovanjima u Minhen, Berlin, Drezden i, konačno, Pariz, slikao je Konjović, smelo, i crkvu – a spočitavalo mu se što zanemaruje graditeljske podvige nove vlasti. Ne praveći kompromise, posvećuje se sebi i svojoj ravnici, upija evropske uticaje, ali ih se i odriče ako mu više nisu po volji.

Milan Konjović, Žito, ulje, 1939, Foto: Galerija Milan Konjović, Sombor/Promo

Govorio je: »A umetnik, ako je sebi veran na njegovoj strani je istina, jer iza njegovog dela stoji ceo čovek. Zato sam i mogao da sačekam da me razumeju« (Prema: Katarina Ambrozić, "Milan Konjović", 1966.) Bio je slikar sunca, pravi panonski mornar (čak je i nosio mornarsku majicu). U čitavom njegovom opusu samo je na desetak platana prikazan sneg. Sa varijacijama na temu vizantijske umetnosti počinje još osamdesetih – sluteći kosovsku dramu. Svenuo je sećajući se svojih predaka.